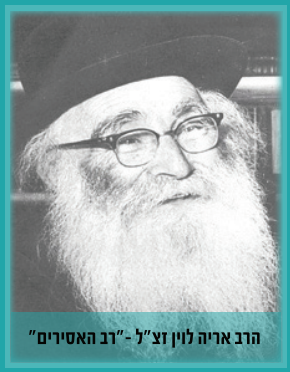
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

כ' אייר תשפ"ב

גליון מספר 257

פרשת בחוקותי

דרך חיים

"ואשבר מטת עלכם ואולך אתכם קוממיות" (ויקרא כו יג) - "בקומה זקופה" (רש"י). מקשה החת"ם סופר על הפסוק, שכיצד הדבר יתכן והלא אין ללכת בקומה זקופה. ומיישב שכל טעם הדבר הוא שבהליכה בקומה זקופה דוחקים רגלי שכינה. אבל כאן שנאמר "והתהלכתי בתוככם והייתי לכם לאלהים ואתם תהיו לי לעם" (שם יב) אין בזה דחיקת רגלי שכינה, אלא אדרבה מכח השראת השכינה בתוכנו.

לולא דברי מרן החת"ם סופר היה מקום ליישב שאין האיסור אלא כשאדם מהלך מעצמו בקומה זקופה, שבזה ישנה גאוה. אבל כשאדם נכנע ושפל הקב"ה מגביהו ומרוממו, ומביאו להלך בקומה זקופה, "ה' זוקף כפופים" (תהלים קמו ח). וזו כוונת האמור כאן, שהקב"ה הוא אשר יגביה את ראשנו.

אומר הגמרא (ברכות לד.): "תנו רבנן: אלו ברכות שאדם שוחה בהן: באבות תחלה וסוף, בהודאה תחלה וסוף, ואם בא לשוח בסוף כל ברכה וברכה ובתחלת כל ברכה וברכה - מלמדין אותו שלא ישחה. אמר רבי שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא הדיוט - כמו שאמרנו. כהן גדול - בסוף כל ברכה וברכה, והמלך - תחלת כל ברכה וברכה וסוף כל ברכה וברכה. אמר רבי יצחק בר נחמני, לדידי מפרשא לי מיניה דרבי יהושע בן לוי: הדיוט - כמו שאמרנו, כהן גדול - תחלת כל ברכה וברכה, המלך - כיון שכרע, שוב אינו זוקף, שנאמר: "ויהי ככלות שלמה להתפלל וגו' קם מלפני מזבח ה' מכרע על ברכיו"". ככל שאדם גדול יותר כך הוא מתחייב בהכנעה יתירה. טעם הדבר הוא שככל שאדם זוכה לקבל יותר משפעו של הקב"ה כך הוא מכיר יותר בטובו הגדול, ומרגיש את קטנו וביטולו ביחס לחסדיו יתברך. זהו שאמר יעקב אבינו "קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך" (בראשית לב יא).

זו גם הסיבה לדברי חכמים (ברכות יב.): "אמר רבה בר חיננא סבא משמיה דרב: המתפלל, כשהוא כורע - כורע בברוך וכשהוא זוקף - זוקף בשם. אמר שמואל: מאי טעמא דרב? דכתיב: "ה' זוקף כפופים"". העמידה מול ברכת ה' מביאה לכפוף את קומת האדם, אבל גילוי שמו הוא שזוקף את קומתנו. אמנם בשונה מאדם מן השורה, אנשים בעלי מעמד, שזכו לראות ברכת ה' בשפע גדול ובמבט רחב יותר - צריכים להגדיל את מידת ההשתחויה וההקטנה שלהם למול חסדי ה'.

זוהי כוונת האמור (תהלים קיד ג-ח): "הים ראה וינס

המשך בעמוד הבא

הגליון מוקדש לעילוי נשמת

שרה בת יעקב ז"ל

טלפון: 1700-700-999 | **דוא"ל:** office@ish-tsadik.org.il | **אתר:** www.ish-tsadik.org.il

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

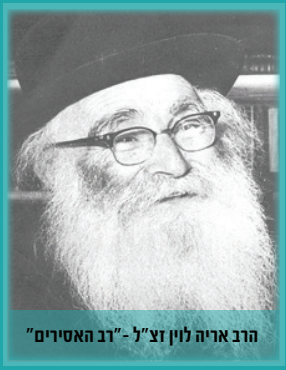

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

דרך חיים

הירדן יסב לאחור". הים ראה ונס באופן מוחלט, מה שאין כן הירדן שרק סב לאחוריו. על כך תמה דוד "מה לך הים כי תנוס" בעוד "הירדן תסב לאחור" בלבד? התשובה היא - "מלפני אדון חולי ארץ מלפני אלוה יעקב", שלפי מידת כמה שזוכים לעמוד נוכח פני ה' כך כופפים קומתנו בהתאמה.

שבת שלום!

טלפון: 1700-700-999 | **דוא"ל:** office@ish-tsadik.org.il | **אתר:** www.ish-tsadik.org.il

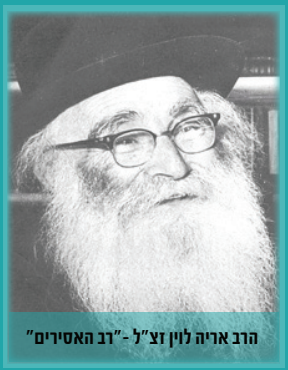
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

יום אחד בא אדם לר' אריה, ובמשך שעות ארוכות תינה בפניו צרותיו וסבלו מרעייתו. הטיח כלפי אשתו טענות לרוב, והביע משאלתו להתגרש ממנה. אף ציפה שר' אריה יברכהו ב'ברכת הדרך' בצעדו הגורלי בחיים.

האזין ר' אריה בקשב רב ושתק. לבסוף אמר לו: "נישואין וגירושין גורליים המה. לכן ברצוני להרהר הלילה במה ששמעתי מפיך, ואת תשובתי אוכל לתת רק מחר. בְּרם, מחר בבוקר אמור אני להשתטח על קברי צדיקים ב'הר הזיתים', ואם לא ייכבד ממך הדבר נפגש שם ואתן לך את תשובתי. מה עוד שבבית הקברות איש לא יפריענו מלשוחח בנחת".

למחרת סר אותו אדם לבית הקברות ופגש בר' אריה. אמר לו ר' אריה: "כל הלילה הרהרתי במה ששמעתי מפיך, ובריב הממושך שבינך ובין רעייתך. משוטט אני כאן בין הקברים ונוכח אנכי לדעת מה קצרים הם החיים, ומה תוחלת לאדם שיחיה בריב ומדון עם רעייתו? האם חיים שכאלה קרויים חיים? משום כך הגעתי למסקנה שעליכם להיפרד". השתהה ר' אריה קמעא והוסיף: "נמנע אנכי מלייעץ לאדם שיגרש את אשתו, חרד אני לו וחושש אני לגורלה. אולם, לא כן הדבר במקרה שלך. אדם מוכשר, אף צעיר לימים הנך, ולבטח תמצא את אושרך גם בזיווג שני. ובאשר לרעייתך, הרי במקרה דנן איני חושש לגורלה, צעירה אף נאה ביותר, גם ידוע לי שמוכשרת ונבונה היא ואין כל ספק בליבי כי גם היא תמצא בנקל את בן זוגה המתאים לה". והמשיך ר' אריה להלל את רעיית אותו אדם: "ראה סביבנו קברים, החיים קצרים, וכל אדם שומה עליו לדאוג לעצמו ולגורלו. על כן

המשך בעמוד הבא

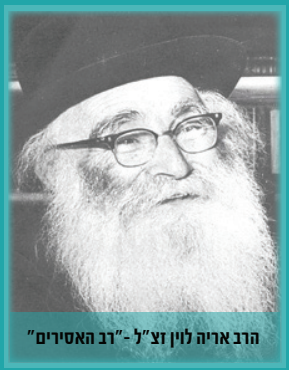
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

צודק אתה, התגרש הימנה". ושוב שתק ולא יסף.

הילך אותו אדם לצידו של ר' אריה והרהר בכובד ראש במה שיעצו רבו. ולאחר ששמע כיצד ר' אריה מצדיקו מחד גיסא, ומאידך גיסא מפליג במעלותיה של רעייתו, אמר לר' אריה: "ואולי לא כדאי שאגרשנה?...".

"לא, אם בליבך הרהורי חרטה על שנשאת לאותה אשה התגרש הימנה, ודאג לעצמך ולא לה. שהרי כפי שאמרתי היא בנקל תמצא את זיווגה המתאים לה בשל מעלותיה הרבות".

ולא זזו משם עד שהודיע אותו אדם כי נשתכנע מדבריו של ר' אריה שלא כדאי לו להתגרש מאותה אשה.

(צדיק יסוד עולם עמ' 171-172)

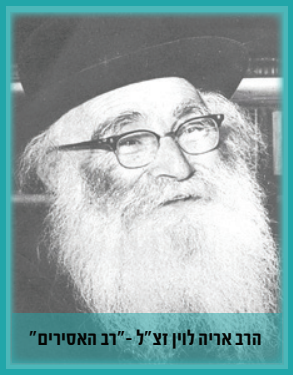
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

כתב מרן השולחן ערוך (אורח חיים רסג י): "ויש אומרים שאם מתנה (האשה) קודם שהדליקה שאינה מקבלת שבת עד שיאמר החזן "ברכו"- מועיל. ויש אומרים שאינו מועיל לה". ופסק מרן הרמ"א "והמנהג שאותה אשה המדלקת מקבלת שבת בהדלקה, אם לא שהתנה תחלה, ואפילו תנאי בלב סגי (-מספיק)".

למעשה פסק מרן המשנה ברורה (שם ס"ק מד) שאין תנאי מועיל כי אם לצורך. אמנם יש להתבונן מהי כוונת 'לצורך'. האם גם אשה שלא הספיקה לרחוץ עצמה לשבת בחמים יכולה להקדים ולהדליק נרות על תנאי, ורק לאחר הרחיצה תקבל על עצמה את השבת, או שדווקא בצורך גדול יותר? למעשה, כיוון שרחיצה מכלל כבוד שבת היא, הרי שנחשבת לצורך מצוה ומקילים להתיר להתנות, במצב בו אשה לא תספיק להדליק נרות לאחר הרחיצה.

הציץ אליעזר (י יט, יא כא) התיר לאשה להדליק נרות בתנאי על מנת לנסוע להתפלל בכותל לאחר הדלקת הנרות, משום שקשה לה ללכת אל הכותל הלוך וחזור ברגליה. אמנם הגרש"ז אויערבאך (שש"כ מג הע' קלז) הורה שאין זה בגדר 'צורך'. אך במקום מצוה התיר לה לנסוע, כגון לצורך טבילה בליל שבת. אך יש לזכור שאחר שתסיים הנסיעה תקבל את השבת בפיה, על מנת לזכות למצות תוספת שבת, כפי שדיברנו לפני שבועיים.

אשה שזקוקה לאכול ולשתות והיא בצער גדול, משום רעב או צמא כבד, יכולה להתנות לדעת הקצוה"ש (עד הע' יד) והבאר משה (ח סד), אך גם בזה אנו מורים שתקדים את האכילה והשתיה ולאחר מכן תדליק נרות. אלא אם מדובר במקום חולי, שאז ודאי יכולה לאכול ולשתות גם אחר הדלקת נרות.

אמנם אשה שמעוניינת להדליק נרות ולאחר מכן להתפלל מנחה - אין מועיל לה תנאי, אלא תדליק נרות ותתפלל פעמיים ערבית של שבת - הראשונה כנגד ערבית והשניה כנגד מנחה (משנה ברורה ס"ק מג).

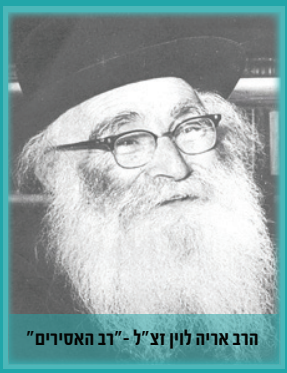
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

שו"ת

עם הרב חיים אידלס

שאלה | האם מותר להשהות סירים ישירות על גבי אש נמוכה בשבת כאשר מוציאים את כפתורי ויסות הגז?

תשובה | מותר לכתחילה אך רק לאשכנזים. והטעם לכך הוא משום שכל מה שחששו חכמים מחיתוי (שהוא הגברת האש בלשון חז"ל) הוא כאשר אין לאדם תזכורת שלא לעשות כן בשבת. ולכן ע"י מה שהיו גורפים את הגחלים או מפזרים עליהם עפר (קטימה) יש בזה תזכורת. וחכמינו הורו שאם אדם עושה היכר משמעותי שיזכיר לו לא לחתות בשבת- יהיה מותר להשהות על גבי האש. ולכן בזמנם אם אדם היה מכסה את התנור בטיט היה בזה היכר ותזכורת גדולה עבורו, משום שכדי להגביר את האש יצטרך לשבור את הסתימה (שבת יח:). וכך פוסק מרן הרמ"א להלכה (רנד א). לכן כיום שהגדלת האש נעשית ע"י כפתור ויסות הגז, אם מוציאים את הכפתור אין זה נחשב כגרוף וקטום אלא כמו סתימה של התנור שמתירה את ההשהייה (סוף ס' ארחות שבת בשם הגר"ש וואזנר זצ"ל, אגרו"מ או"ח סי' צג), כי ההחזרה של הכפתורים או הסרת סרט הדבק שמכסה אותם יזכיר את האיסור.

אך מרן השו"ע (שם) פירש את הסוגיה שם באופן שונה, ולכן לספרדים אין זה מועיל ואסור להשהות כך, אלא רק ע"י כיסוי האש בפח או שהמאכל מבושל כבר בערב שבת באופן שכבר אפשר לאכלו ע"י הדחק. ויש לדעת שגם לדעת הספרדים מאכל שבערב שבת יכול להיאכל ע"י הדחק מותר להשאיר אותו על גבי אש גלויה בשבת. וכל מה שהצריכו לכסות את האש בעזרת פח הוא דווקא במאכל שלא נאכל אפילו ע"י הדחק, שחוששים שמא יבוא להגדיל את החום. זאת על אף שמרן פוסק שצריך שהמאכל יהיה מוכן כל צרכו, משום שהכף החיים סובר שלהלכה בני ספרד פוסקים בזה כדעת רמ"א שדי במה שניתן לאכול את המאכל ע"י הדחק כדי להתיר להשהותו על גבי האש הגלויה בשבת.